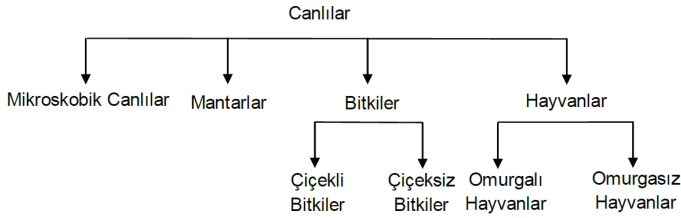

Canlılar Dünyası

Canlıların Sınıflandırılması

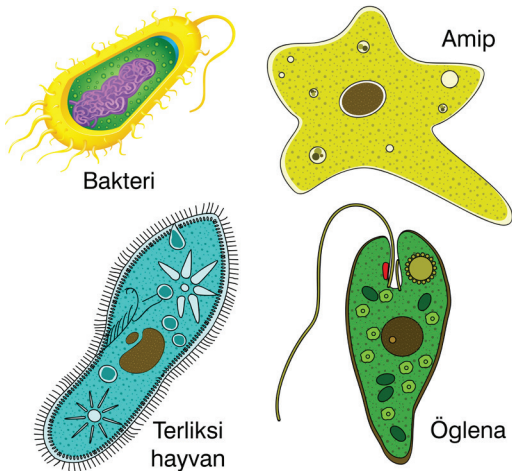
Doğadaki milyonlarca canlı çeşidinin arasındaki benzerlik ve farklılıklara göre gruplara ayrılmasına **sınıflandırma** denir. Sınıflandırma için canlıların üreme, solunum, beslenme, hareket gibi özellikleri karşılaştırılır.

Sınıflandırma canlıların özelliklerini daha iyi kavramayı ve aradığımız bir canlıyı milyonlarca tür ve sayıdaki canlı içinde daha kolay bulmamızı sağlar.

Mikroskopik Canlılar

Çok küçük olduğu için mikroskop yardımıyla görülüp incelenen canlı grubudur. Bakteri, paramesyum (terliksi hayvan), amip, öglena (kamçılı hayvan) bu grupta bulunur.

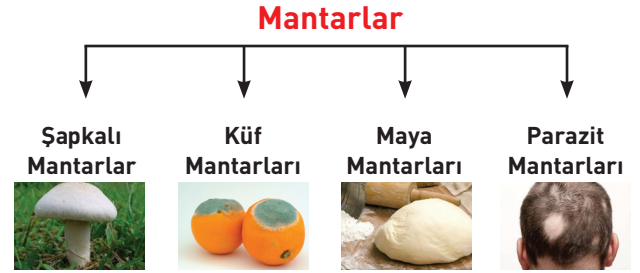
Mikroskopik canlılar hava, su, toprak, besinler ve canlılar üzerinde bulunabilir. Mikroskopik canlıların en basit yapılı olanları bakterilerdir.

NOT

Bakterilerin yararlı ve zararlı çeşitleri bulunur. Sütün yoğurda dönüşmesi, üzüm suyunun sirkeye dönüşmesi, bağırsaklarda B ve K vitaminlerinin üretilmesinde yararlı bakteriler rol oynar. Verem ve zatürre gibi bulaşıcı hastalıkların oluşması, dişlerin çürümesinde zararlı bakteriler rol oynar.

Mantarlar

İhtiyaç duyduğu besinleri çevresinden hazır alan canlı grubudur. Toprak, su, hava, besinler, atıklar ile canlıların üzerinde bulunabilir. Mantarlar yaşamak için uygun nem, sıcaklık, besin ve havaya ihtiyaç duyar. Mantarların dört çeşidi bulunur.

Şapkalı mantarlar; toprağa bağlı olarak yaşar. İhtiyaç duyduğu besinleri çürüttüğü canlı kalıntılarından elde eder.

Zehirli ve zehirsiz çeşitleri vardır. Şekil ve rengine bakılarak zehirlilik durumu anlaşılmaz. Kültür mantarları özel olarak yetiştirilir.

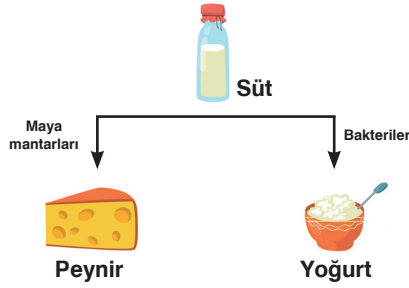

Küf mantarları; ekmek, sebze, meyve, peynir gibi besinlerin üzerinde yaşar ve gelişir. Besinlerin çürüyerek bozulmasına sebep olur.

Maya mantarları; ekmek hamurunun mayalanarak kabarmasına ve süttan peynir yapılmasında rol oynar.

- Maya mantarlarının çoğalması için ortamda nem ve besin bulunması, sıcaklığın uygun olması gereklidir.
- Maya mantarları çıplak gözle görülemez.

Parazit mantarlar; insan, hayvan ve bitkiler üzerinde yaşarlar. Üzerinde yaşadıkları canlıdan beslenip hastalıklara sebep olur. Bebeklerin ağzındaki pamukçuk oluşumu, cilt mantarı ve kafada saç kıran oluşumuna mantarlar sebep olur.

Bitkiler

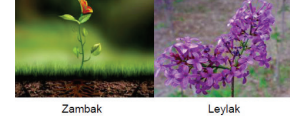
Işıklı ortamlarda toprağa bağlı olarak yaşayan canlı grubudur. İhtiyaç duydukları besinleri kendileri üretir. Bunun için ışık, su ve karbondioksiti kullanır ve sonuçta besin ve oksijen üretir.

Bitkiler

Çiçeksiz Bitkiler

Çiçekli Bitkiler

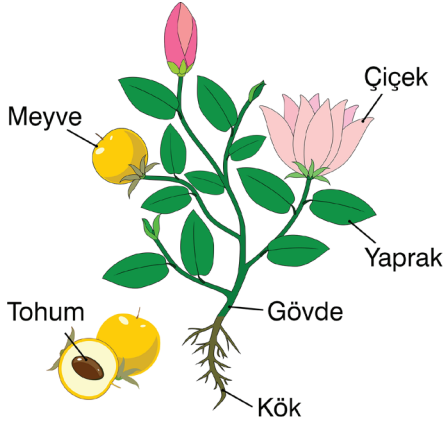

Çiçeksiz Bitkiler

Kök, gövde ve yaprakları bulunan ama çiçeği bulunmayan bitkilere **çiçeksiz bitkiler** denir. Çiçeksiz bitkiler, çiçekli bitkilere göre daha basit yapıları canlılardır. Genellikle nemli bölgelerde yaşarlar. Algler, ciğer otu, kara yosunu ve eğrelti otu çiçeksiz bitkilere örnektir.

Bitkilerin büyük bir kısmı çiçeklidir. Çiçekli bitkilerde kök, gövde, yaprak ve çiçek bulunur. Mısır, lale, limon, elma, nilüfer, domates, buğday çiçekli bitkidir.

- ◆ **Çiçek;** tohum ve meyve oluşturarak bitkinin üremesini sağlayan kısımdır. Çiçekler farklı şekil ve renklere sahip olabilir.
- ◆ **Yaprak;** besin üretimi, solunum ve terlemeyi sağlayan kısımdır. Bitkilerde şekil, sayı ve büyüklükleri farklı olabilir.
- ◆ **Gövde;** bitkinin toprak üstündeki kısmıdır. Yaprak, çiçek ve meyveyi oluşturur. Yapraklar ile kök arasında su, besin ve mineral iletimini sağlar.
- ◆ **Kök;** bitkiyi toprağa bağlayan kısımdır. Toprakta su ve mineral madde alınmasını sağlar.

Örnek

Aşağıda bitkilere ait kısımlardan birisi gösterilmiştir.

Aşağıda verilenlerden hangisi bu yapının göreviyle ilgilidir?

- A) Farklı bitkilerde farklı renklere sahip olabilme
- B) Bitkilerin çoğunda bulunma
- C) Tohum ve meyve oluşumunu sağlama
- D) Renkli ve hoş kokulu olma

Örnek

Buğday unu su ile karıştırılıp hamur haline getiriliyor. Sonra hamur içerisine bir miktar maya mantarı eklendikten sonra hamur şekildeki gibi kabarak şişiyor.

Yukarıda verilenlere bakılarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Maya mantarı hamur içinde çoğalmıştır.
- B) Hamur bozulmuştur.
- C) Hamur bir süre sonra küflenir.
- D) Bir süre sonra kültür mantarları elde edilir.

Örnek

Sütten yoğurt yapmak için önce süt kaynatılır. Sonra süt belirli bir sıcaklığa kadar soğutulduktan sonra içine biraz yoğurt ilave edilir. Birkaç saat bekletildikten sonra süt yoğurda dönüşür. Kaynamakta olan süte yoğurt karıştırılırsa yoğurt mayalanmaz.

Kaynar sütün mayalanmamasına, aşağıda verilenlerden hangisi sebep olmuştur?

- A) Yararlı bakterilerin ölmesi
- B) Kaynatılan sütte besinlerin yok olması
- C) Yararlı bakterilerin çoğalması
- D) Yoğurdun süt içinde dağılması

Örnek

Fatma, canlıları sınıflandırırken mantarları bitkiler grubuna yerleştirmiştir. Öğretmeni mantarların bitki olmadığını söyledikten sonra Fatma'nın hangi düşünceden dolayı mantarları bitkiler grubunda gösterdiğini sormuştur.

Mantarlara ait aşağıdaki özelliklerden hangisi Fatma'nın mantarları ayrı bir grup değil de bitkiler grubunun içerisinde göstermesinin nedeni olabilir?

- A) Beslenmesi
- B) Yaprak ve çiçeklerinin olmaması
- C) Besin olarak tüketilmesi
- D) Toprağa bağlı olarak yaşaması

Örnek

Ahmet, çalışma masasının üzerine bıraktığı portakallarda bir hafta sonra şekildeki değişimin gerçekleştiğini gözlemliyor.

Ahmet, belirtilen değişimi önlemek için;

- I. Portakalları buzdolabına koyma
- II. Portakalların kabuğunu soyarak masa üzerinde bekletme
- III. Portakalları havası alınmış poşete yerleştirme

işlemlerinden hangilerini yapabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III